

TEINE PÜHAPÄEV PÄRAST NELIPÜHA AD 2020

Am 8:4–8 (2Kr 8:1–9; Lk 12:13–21 v. Mt 13:44–46)

4 Kuulge seda, kes ahmite vaese järele ja tahate maal teha hädalisele lõpu,

5 öeldes: «Millal möödub noorkuu, et saaksime müüa vilja, ja hingamispäev, et võiksime avada viljaaidad, teha vaka väiksemaks ja seekli suuremaks, ja petta väärade vaekaussidega,

6 et saaksime osta raha eest viletsa ja sandaalipaari eest vaese, ja müüa vilja pähe aganaid?»

7 ISSAND on vandunud Jaakobi uhkuse juures: «Tõesti, ma ei unusta iial ühtegi nende tegu!»

8 Kas ei peaks maa selle kõige pärast värisema ja kõik, kes seal elavad, leinama? Kas maa ei peaks sellest kerkima nagu jõgi, kohudes ja alanedes nagu Niilus Egiptuses?

Sissejuhatus

Aamose raamat on kolmas kaheteistkümnest nn väiksest prohvetist ja pärineb 8. sajandi esimesest poolest eKr. Raamatu esimeses salmis seisab järgmine dateering: «Aamose sõnad sellest, mis ta nägi Iisraeli kohta Juuda kuninga Ussija päevil ja Iisraeli kuninga Jerobeami, Joase poja päevil kaks aastat enne maavärisemist.» Juuda kuningas Ussija valitses iseseisvalt aastail 767–751 eKr, Iisraeli kuningas Jerobeam II aastail 782–753 eKr. Maavärisemine, mille eel Aamos kuulutas, toimus arvatavasti aastal 760 eKr¹, seega peab Am 1:1 silmas tõenäoliselt aastat 762 eKr.

Am 1:1 ütleb veel, et Aamos oli «Tekoa karjaste hulgast», ning Am 7:14 tuuakse ära Aamose sõnad: «Mina ei ole prohvet ega prohvetijünger, vaid olen karjane ja metsviigipuude vääristaja.» See tähendab, et Aamos eristas ennast selgelt nn õukonnaprohvetitest või erinevate prohvetite «koolkondadest» (nagu näiteks Eelija ja Eliisa puhul nimetatud «prohvetijüngerid»). Aamos oli oma sõnul lihtne maamees, kelle Jumal ise on võtnud ja kuulutama läkitanud: «Aga Issand võttis mind karja järelt ja ütles mulle: «Mine, ennusta mu rahvale Iisraelile!»» (Am 7:15) Sellel rajaneb ühelt poolt Aamose isiklik alandlikkus ja pretensioonitus, teisalt aga tema julgus ja kindlus Issanda Sõna kuulutamisel ning tema tõeline autoriteet.

Prohveti nimi דַּמְעַי tuleneb verbist דָּמַעַ – «[raskust] üles tõstma», «koormat peale panema», «koormat kandma» – ning tähendab «koorem» või «[raske] kohustus», kandes nõnda juba ise teatavas mõttes prohvetlikku sõnumit nii Aamose kui tema kuulutatava kohta.

¹ Geoloogide ja seismoloogide poolt teostatud uuringute kohaselt võis selle praegusest Iisraelist paarsada kilomeetrit põhja poole jääva epitsentriga maavärina tugevuseks olla 7,8–8,2 magnituudi.

Aamos oli pärit Juudamaalt Tekoast, kuid tema prohvetikuulutused olid suunatud Põhja–Iisraeli, eeskätt Samaaria ja Peeteli vastu, mis kujutasid endast vastavalt Iisraeli kuningriigi võimu- ja usukeskust. Kuningas Jerobeam II oli nii poliitiliselt kui sõjaliselt edukas, ta suutis hõivata Damaskuse ja Hamati (2Kn 14:28), ent hinnang temale on Vanas Testamendis negatiivne, kuna ta «tegi kurja Issanda silmis» ega «loobunud ühestki Nebati poja Jerobeami patust, millega too oli saatnud Iisraeli pattu tegema» (2Kn 14:24).

Aamos on Piibli vanim nn kirjaprohvet – temast varasemad prohvetlikud ütlused on leitavad näiteks Kuningate raamatutest (Eelija ja Eliisa), ent nende kirjapanijaiks ei ole olnud kõnealused prohvetid ise. Aamose kuulutuse keskseks sõnumiks on Jumala kohus Iisraeli üle, põhjuseks nagu enamuse prohvetite juures poliitiline, ühiskondlik, kõlbeline ja usuline laostumine. On tõsi, et Jumala kohus ei taba mitte ainult Tema rahvast, vaid ka teisi (vrd Am 1:3–15), ent see teadmine ei ole mõeldud mitte Iisraeli rahustama, vaid vastupidi: tõsise hoiatusena, et kui Jumal karistab juba paganarahvaid, kui palju enam siis seda rahvast, kelle Ta on valinud ja kellele Ta on andnud oma Seaduse (vrd Am 2:4).

Iisraeli ei päästa mitte miski, kuna tema ülekohus on kasvanud nii suureks, et «nad ei oska teha õigust» (Am 3:10) ega pöördu Jumala poole isegi mitte siis, kui Jumal neid mitmesuguste katsumustega üritab meelt parandama panna (vrd Am 4:6–11). Jumala kohus ei taba mitte üksnes poliitilist, vaid ka usulist juhtkonda: «Iisaki ohvrikütkad hävitatakse ja Iisraeli pühamud rüüstatakse.» (Am 7:9) On arusaadav, et selline sõnum viis Aamose vastuollu ka preesterkonnaga, kes süüdistasid prohvetit kuninga vastases salanõus ja riigireetmises (Am 7:10jj).

Aamose raamatu 8. peatükk algab lõpliku tõdemusega, et Iisrael on kohtuks küps, nagu korvitäis küpseid puuvilju²: «Mu rahvale, Iisraelile, tuleb lõpp. Enam ma ei lähe temast mööda. Sel päeval muutuvad palee laulud ulgumiseks, ütleb Issand Jumal. Palju on laipu, heidetud igasse paika.» (Am 8:2j) Järgnevates salmides heidetakse Iisraelile ette eeskätt vaestele ja hädalistele ülekohtu tegemist, mille kõige jälestusväärsemaks tulemuseks on oma kaasinimeste viletsust ära kasutades nende orjastamine: «...et saaksime osta raha eest viletsa ja sandaalipaari eest vaese, ja müüa vilja pähe aganaid?» (Am 8:6)

Niisiis ei või ei Iisrael ega teised rahvad pääseda Jumala kohtu eest – ent mitte see ei ole Jumala ega Tema prohveti viimane sõna. Aamose raamat lõpeb töötusega pöörata Iisraeli tabanud häving ning maa taas üles ehitada seninägematus külluses (vrd Am 9:13–15).

² Originaalis kasutatud sõna קִיץ – «suvevili» – tuleneb verbist קָץ – «[ära] löikama» –, omades seega mitte lihtsalt «küpse», vaid «lõikuseks küpse» (ja vältimatult äralõigatava) tähendusvarjundit.

Keelelisi märkuseid

Kuulge seda – שמעו־זאת – sõna שמע תְּהַנְּחֵם tähendab «kuulma», «kuulama», «tähele panema», «[palvet] kuulda võtma», ka «kuuletuma».

Kes ahmite – הַשְּׂאֵפִים – sõna שָׂאֵף tähendab «[õhku] ahmima», «hingeldama», «[millegi/ kellegi järele] janunema», «[kellegi verd] himustama», ka «[kedagi] jalge alla tallama»³.

Vaese – אָבִיוֹן – sõna אָבִיוֹן – «puudusekannataja», «rõhutu», «vaene», «abivajaja» – tuleneb verbist אָבָה – «[millegi järele] õhkama», «[millestki] puudust tundma», «[millegi poolest] puuduses olema».

Ja tahate maal teha hädalisele lõpu – וְלִשְׁבִית עֲנוּי־אָרֶץ – võiks tõlkida ka «...tahate teha lõpu maa vaestele». Sõna עָנָו – «vaene», «hädaline», «rõhutu», «alandatu», «vilets» tuleneb verbist עָנָה – «rõhuma», «koormama», «rõhutud / koormatud olema». Sõna שָׁבַת – «lõppu tegema», «ära kaotama», «kõrvaldama» – üheks algtäheks on ka «puhkama», «hingama»⁴ – sellest verbist tuleneb ka sõna שָׁבַת – «hingamispäev», «sabat».

Vaka – אֵיפָה – *efaf* on erinevatel andmetel umbes 20–40-le liitrile vastav mahuühik.

Seekli – שֶׁקֶל – *seekel* on umbes 12–14 grammile vastav massiühik.

Raha eest – בְּכֶסֶף – sõna כֶּסֶף – «hõbe», «raha» – tuleneb verbist כָּפַר – «[midagi] himustama», «kahvatama»⁵, ka «[häbi pärast] näost ära langema».

Viletsa – דָּלִים – sõna דָּל tähendab «madal», «jõuetu», «mannetu», «vilets».

Issand – originaalis kasutatakse siin Jumala nime יהוה .

Uhkuse juures – בְּגָאוֹן – sõna גָּאוֹן tähistab nii positiivses mõttes uhkust, ülevust, kõrgust kui ka negatiivses mõttes kõrkust, arrogantsust.⁶

³ Niisiis võiks tõlkida ka: «...kes tallate puuduses olija jalge alla» Sarnaselt võiks Am 2:7 הַשְּׂאֵפִים – «...nad ihaldavad mullapõrnu viletsate pea peale» – tõlkida: «...nad tallavad viletsad mullapõrnu».

⁴ Vrd nt 1Ms 2:2: אֲשֶׁר עָשָׂה – «...ja hingas seitsmendal päeval kõigist oma tegudest, mis Ta oli teinud».

⁵ Arvatavasti on hõbe saanud oma heebreakeelse nime just kahvatu värvuse tõttu – vrd כֹּהֵן – «kuld» –, mis tuleneb tõenäoliselt verbist כָּהַב – «särama», «kumama», «hiilgama».

⁶ Aamos kasutab väljendit יַעֲקֹב בְּגָאוֹן ka Am 6:8, kus see on tõlgitud «Jaakobi kõrkus».

Ma ei unusta – אֶם־שָׁכַחְתִּי – sõna שָׁכַח tähendab «unustama», «tähelepanuta jätma».

Ei peaks...värise – לֹא־תִרְגַּז – sõna רָגַז tähendab «värise

Ja...leinama – וְאַבַּל – sõna אָבַל – «leinama», «itkema» – üheks tähendusvarjundiks näib olevat ka lootusetus, jõuetus.

Kerkima – וְעָלְתָּ – sõna עָלָה tähendab «tõusma», «üles minema», ka «üle ääre ajama», «üle [kallaste] tõusma».

Nagu jõgi – כְּאֵר – sõna יָרַי – «jõgi» – tarvitatakse tihtipeale spetsiifiliselt Niiluse tähistamiseks.⁷

Kohudes – וְנִגְרָשָׁה – sõna גָּרַשׁ tähendab «välja heitma», «välja ajama», «välja paiskama», «välja heidetud/aetud/paisatud olema» või ka «siia-sinna paisatud olema», «mäslema»⁸.

Nagu Niilus – כִּי־אֵר – vt ülal sõna יָרַי kohta öeldut.

Sisuline analüüs

Aamose raamatu 8. peatükk on ühtaegu eelnevates peatükkides öeldut lühidalt kordav kokkuvõte ning sissejuhatus järgnevas, raamatu viimases peatükis konkretiseeritud kohtukuulutusele (mis ei jää küll Jumala viimaseks sõnaks, vaid millele omakorda järgneb õnnerikka tuleviku töötus).

Am 8:4 ja 8:6 kordavad peaaegu sõnasõnalt juba üsna raamatu alguses seisvat Iisraelis valitseva ülekohtu kirjeldust ja kohtukuulutust: «Nõnda ütleb Issand: Iisraeli kolme üleastumise pärast, koguni nelja pärast, ei võta ma oma otsust tagasi, sest nad müüvad raha eest õige ja sandaalipaari eest vaese, nad ihaldavad mullapõrnu viletsate pea peale ja väänavad väetite õigust; poeg ja isa lähuvad sama tüdruku juurde teotama mu püha nime.» (Am 2:6j) Samamoodi kordub Am 8:8 kasutatud võrdpilt järgmises peatükis: «Issand, vägede Jumal, kelle puudutusest maa väriseb, nõnda et kõik selle elanikud leinavad, nõnda et see kõik tõuseb jõena ja alaneb jälle nagu Egiptuse Niilus.» (Am 9:5)

Keskseks sõnumiks on, et Iisraeli ülekohus on kasvanud niivõrd suureks, et Jumal ei pea enam võimalikuks ühtegi tema tegu ignoreerida (Am 8:7). Aamose nägemuste ja prohvetikuulutuste kohaselt seisneb Iisraeli süü religiooses, kõlbelises ja ühiskondlikus

⁷ Siin on paslik mõtelda Niiluse kuulsatele üleujutustele, mida prohvet kohe ka mainib.

⁸ Js 57:20 on כַּיִם נִגְרָשׁ תֹּלְגִיתָ תֹּלְגִיתָ «otsekui mässav meri».

laostumises, mis muuhulgas väljendub kaubanduspettustes, vaeste ja viletsate rõhumises (ja koguni orjastamises), seksuaalses kõlvatuses, vägivallas, Jumala tõeliste prohvetite tagakiusamises ja kõigest sellest tulenevas jumalateotuses, mis on Issandale seda eemaletõukavam, et seejuures tehakse head nägu ning jätkatakse välist jumalateenistust, samal ajal kui kellelegi ei tee muret kogu riigis lokkav ülekohtus ja korruptsioon.

Tegelikult on juba seegi, et Iisraeli rahva hulgas üldse on vaeseid ja viletsaid, märgiks jumalataganemisest, kuna «õigupoolest ei peaks enam vaest olemagi su keskel, sest Issand õnnistab sind rikkalikult sellel maal, mille Issand, su Jumal, annab sulle pärida kui pärisosa, kui sa ainult tõesti kuulad Issanda, oma Jumala häält, täites hoolsasti kõiki neid käske, mis ma täna sulle annan» (5Ms 15:4j) Seda hullem on muidugi vaeste rõhumine, jalge alla, mullapõrnu tallamine või «nende järele ahmimine», mida võiks interpreteerida kui püüdu võtta, mis vähegi võtta annab, ilma igasuguse halastuse ja kaastundeta.⁹

Nagu öeldud, on seejuures eriliselt eemaletõukav, et samal ajal järgitakse väliselt jumalateenistuslikke ja rituaalseid eeskirju: «Millal möödub noorkuu, et saaksime müüa vilja, ja hingamispäev, et võiksime avada viljaaidad, teha vaka väiksemaks ja seekli suuremaks, ja petta väärade vaekaussidega...» Noorkuupäevi ehk iga kuu algust tähistati Moosese Seaduse kohaselt ohvritega (4Ms 28:11–15) ning tõenäoliselt kehtis nendel sarnaselt hingamispäevaga töö tegemise ja järelikult ka müümise-ostmise keeld.¹⁰ Milline paradoks see on: hingamispäev, mille üheks tähenduseks on orjusest vabanemise pühitsemine (vrd 5Ms 5:15) on saanud tüütuks ebameeldivuseks neile, kes seda väliselt ilmselt igati vagal viisil tähistades ootavad selle möödumist, et oleks võimalik oma ligimestele ülekohtu teha ning neid pettuse abil orjastada.

Siinkohal on oluline tähele panna, et Moosese Seadus ei välista võimalust, et keegi müüb ennast orjana teise teenistusse, kuid seejuures on kaks väga olulist tingimust: esiteks tuleb ta seitsmendal aastal ilma lunamaksuta vabaks lasta (2Ms 21:2) ning teiseks, kuigi ta on teeninud orjana, ei tohi teda tühjal minna lasta: «Ja kui sa lased tema vabaks enese juurest, siis ära saada teda minema tühje käsi! Lao temale õlale rohkesti oma lammastest ja kitsedest, rehealusest ja surutõrrest; millega Issand, su Jumal, sind on õnnistanud, sellest anna ka temale! Ja mõtle sellele, et sa ise olid ori

⁹ Vrd siinkohal vaeste kaitseks antud käskudega Moosese Seaduses: «Käsikivi, isegi mitte pealmist kivi, ei tohi pandiks võtta, sest see oleks hinge pandiks võtmine.» (5Ms 24:6); «Ja kui ta on kehv mees, siis ära heida magama ta pandiga, vaid anna temale pant tagasi kohe, kui päike loojub, et ta saaks magada oma kuue peal ja sind õnnistada; see olgu sulle õiguseks Issanda, su Jumala ees!» (5Ms 24:12j); «Kui sa lõikust kogud oma põllult ja unustad põllule ühe vihu, siis ära mine tagasi seda võtma; see jäägu võõrale, vaeslapsele ja lesknaisele, et Issand, su Jumal, õnnistaks sind kõigis su kätetöis!» (5Ms 24:19)

¹⁰ Noorkuu tähistamise ja hingamispäeva pühitsemise sarnasusele ja tähtsusele veel Uue Testamendi päevilgi viitab apostel Pauluse lühike märkus Kirjas koloslastele: «Ärgu siis keegi mõistku teie üle kohut sööma või jooma ega mingi püha või noorkuu või hingamispäevade pärast...» (KI 2:16)

Egiptusemaal ja et Issand, sinu Jumal, sind lunastas! Sellepärast annan mina täna sulle selle käsu.» (5Ms 15:13–15) Kas see pole mitte karjuvas vastuolus pildiga, mille maalib meile Iisraeli ühiskonnast prohvet Aamos? Ning kõige tipuks: millise naeruväärse hinnaga inimesi ostetakse ja müüakse – «...sandaalipaari eest...» (Am 8:6)¹¹

Kõige selle eest – või õigemini: Jumalast ja Tema Seadusest taganemise eest, mida see kõik väljendab – ootab Iisraeli ränk karistus, mida Issand töötab «Jaakobi uhkuse juures» (Am 8:7) Seda väljendit võib tõlgendada erinevalt. See võib tähendada, et Jumal vannub iseenese juures, sest Tema on oma rahva uhkus ja au. Aga see võib tähendada ka, et Ta vastab Jaakobi kõrkusele enneolematu languse ja hävinguga, mida prohvet võrdleb jõevoogude vahutavale tõusule ja lainetamisele sarnaneva maavärisemisega, mis jätab järele vaid varemed ning pöörab kõik Iisraeli rahva «pühad leinaks ja laulud nutuks» (vrd Am 8:10).

Õigupoolest – kuigi kahtlemata on see Jumal, kes kõike juhib ja suunab¹² – on inimesed oma kurjusega viinud asjad niikaugele, et Maa ja Päike (ja küllap teisedki taevakehad) on kõigest sedavõrd kohkunud, et vastavad sellele omapoolse mässuga¹³ inimeste vastu: «Kas maa ei peaks sellest kerkima nagu jõgi, kohudes ja alanedes nagu Niilus Egiptuses? «Ja selsamal päeval sünnib,» ütleb Issand Jumal, «et ma lasen päikese loojuda keskpäeval ja teen maa pimedaks päise päeva ajal.»» (Am 8:8j)

Ometi ei hävita Issand Jaakobit sootuks, vaid Tema karistus on otsekui sõel, millega terad eraldatakse sõkaldest (vrd Am 9:8j¹⁴). Suurveena kohuvale ja kõike hävitavale maavärisemisele järgneb varemete koristamine ning Taaveti lagununud koja ülesehitamine ja tema pragude kinnimüürimine (vrd Am 9:11), kuid nagu prohvetiraamatute puhul ikka, ei ole nendes sisalduvad hoiatused mõeldud mitte ühekordseks tarvitamiseks. Seepärast tuleb tõsiselt meeles pidada, et olgu tegemist omade või võõrastega, «Issanda Jumala silmad on patuse kuningriigi vastu ja Ta hävitab selle maapinnalt» (vrd Am 9:8).

¹¹ Vahemärkusena: kuigi Vanas Testamendis, eriti prohvetite raamatutes, rõhutatakse vaeste eest hoolitsemise ja neile ülekohtu tegemisest hoidumise tähtsust, ei kattu Vanas Testamendis esiletoodud arusaamad sugugi tänapäevase «sotsiaalse õigluse» ideoloogiaga, mis mõistab õigust erinevalt, sõltuvalt isiku rassist, soost, sotsiaalsest staatusest jmt-st. Piibelliku arusaama kohaselt on õiglus üks ning kujutab endast eeskätt vastavust Jumala tahtele ja Seadusele. Vrd nt 3Ms 19:15: «Ärge tehke kohtus ülekohtu! Ära ole erapoolik viletsa kasuks ja ära austa vägevat, vaid mõista ligimesele õiglaselt kohtu!»

¹² Vrd Am 5:8j: «Tema, kes on teinud Sõela- ja Vardatähed, kes muudab pimeduse hommikuks ja pimendab päeva ööks, kes kutsub mereveed ja valab need maa peale – Issand on Tema nimi. See on Tema, kes laseb tulla hukatuse tugevale ja toob hävingu kindlale linnale.»

¹³ Vt ülal sõna «kohudes» kohta öeldut ning selle joonealust märkust.

¹⁴ «Sest vaata, ma annan käsu ja sõelun Iisraeli sugu kõigi paganate seas, nõnda nagu sõelaga sõelutakse: ivagi ei pudene maha.» – Siin võib olla irooniline viide Am 8:6 etteheitele: «...müüa vilja pähe aganaid», kus «aganatena» tõlgitud sõna מַלְאָה tuleneb Am 9:9 kasutatud verbist מָלַא – «maha kukkuma», «langema».

Jutluseks

EELK jumalateenistuste käsiraamatu järgi on teise Nelipühale järgneva pühapäeva teemaks «Kaduvad ja kadumatud aarded». Sissejuhatavas tekstis öeldakse muuhulgas: «Rikkuste ihaldamine juhib isekusest kasvavatele tegudele, Jumala armastus juhib Tema tahte kohasele teenivale elule.»

Keskajast pärineva, eeskätt Põhja-Euroopas levinud traditsiooni järgi esimeseks pühapäevaks pärast Kolmainupüha nimetatud pühapäeva Evangeeliumiks (Lk 16:19–31) oli Jeesuse tähendamissõna nimetust rikkast mehest ja vaesest Laatsarusest, mida EELK Kirikukäsiraamatu lugemiskava järgi loetakse 1. lugemisaastal, nagu ka traditsioonilist Epistlit (1Jh 4:16–21), mis kõneleb jumala- ja vennaarmastuse lahutamatust ühtekuuluvusest.

2. lugemisaastal on Kirikukäsiraamatu järgi Epistlik (2Kr 8:1–9) apostel Pauluse manitsus olla helled armastustöös, et nõnda tunnistada oma usu, innukuse ja armastuse ehtsust, ning Evangeeliumiks kas Jeesuse tähendamissõna mehest, kes arvas, et eluks piisab maisest jõukusest, ent ei olnud rikas Jumalas (Lk 12:14–21) või taevariigist kui põllusse peidetud aardest ja kallihinnalisest pärlist, mille omandamine kaalub üles kõik muu (Mt 13:44–46).

Kuigi Aamose 8:4–8 on võimalik seostada Kirikukäsiraamatus antud teemaga («rikkuste ihaldamine juhib isekusest kasvavatele tegudele»), on prohveti sõnum siiski märksa sügavam kui pelk moraalilugemine ning rahaahnuse ja sotsiaalse ülekohtu taunimine. Vana Testamendi lugemise keskmes on Iisraeli rahva põhimõtteline taganemine Jumalast ja Tema Seadusest ning selle taganemise otsese tulemusena vältimatult saavub karistus ja häving. Tegemist ei ole mitte üleskutsega maiste hüvede õiglasemale jagamisele, vaid kutsega täielikule meelearandusele ja Jumala juurde tagasi pöördumisele – kõiges, mitte ainult selles, mis puudutab majanduslikku ebavõrdsust.

Erilist tähelepanu – kuna Aamose raamatu 8. peatükk järgneb prohveti 7. peatükis kirjeldatud vastasseisule n-ö ametliku religiooni esindajatega – väärivad Aamose sõnad selle kohta, kuivõrd väärastunud on Iisraeli rahva, eriti selle ülemkihi seas rituaalsete eeskirjade järgimine: samal ajal, kui seda tehakse väliselt ilmselt igati vagal viisil, plaanitsetakse sisimas otseselt nendesamade eeskirjadega vastuolus olevat kurja. Seepärast Jumal mitte ei asenda Iisraeli pühasid leinaga ja rõõmulaule nutuga, vaid needsamad pühad osutuvadki (muutuvadki) viimselt leinaks ja rõõmulaulud itkuks.¹⁵

¹⁵ Tegemist on samasuguse hüperbooliga nagu Jeesuse sõnade puhul kirjatundjatele ja variseridele: «Te silmakirjatsejad, te ehitate prohvetite hauamärke ja ehite õigete hauakambreid ja ütlete: «Kui meie oleksime elanud oma esiisade päevil, siis meie küll ei oleks olnud nende kaasosalised prohvetite vere valamisel.» Nõnda te tunnistate ise eneste kohta, et teie olete prohvetite tapjate pojad.» (Mt 23:29–31)

Seoseks Epistliga on siin küsimus meie väidetava usu, tunnetuse, innukuse ja armastuse ehtsusest, Evangeeliumiga¹⁶ aga igal hetkel meie ees seisev küsimus, kas oleme valmis Taevariigi nimel kõigest muust radikaalselt lahti ütleva.

Jutluse võib üles ehitada näiteks järgmiste punktidenä:

1. Mis on see, mis täidab, kujundab ja suunab meie elu? Millisena Jumal näeb meid ja meie elu?
2. Millisel viisil meie jumalamõistmine, meie suhe Jumalaga, meie usk ja religioosne praktika meie elu suunab ja kujundab? Kuivõrd meie elu on vastavuses (või vastuolus) meie usu ja välise jumalateenistusega?
3. On täiesti selge, et Jumala ees püsima jäämiseks meil omal jõul lootust ei ole. Täiesti selge on seegi, et Jumal on täna täpselt seesama, kes prohvet Aamose aegadel – ja see tähendab, et nii, nagu Tema jaoks ei olnud vahet Iisraelil ja näiteks etiooplastel (vrd Am 9:7), nii et tee Ta mingit erandit meilegi: «Vaata, Issanda Jumala silmad on patuse kuningriigi vastu ja ma hävitan selle maapinnalt – ometi ei hävita ma Jaakobi sugu sootuks, ütleb Issand.» (Am 9:8) See tähendab, et peame prohveti hoiatust äärmiselt tõsiselt võtma. Aga samuti tähendab see, et ka meil on lootust: meie lootus on Kristus, kes «kuigi Ta oli rikas, sai meie pärast vaeseks, et meie saaksime rikkaks Tema vaesusest» (vrd 2Kr 8:9) See, millest apostel siin kõneleb, ei ole kindlasti eeskätt maine rikkus ega vaesus.

¹⁶ Siinkohal peetakse silmas Kirikukäsiraamatus pakutavat alternatiivteksti Mt 13:44–46.